

मा.सर्वोच्च न्यायालयाच्या आदेशाप्रमाणे
दि.१.१.२००६ रोजी अथवा तदनंतर सेवानिवृत्त
झालेल्या राज्यातील दुर्यम न्यायालयातील सेवानिवृत्त
न्यायिक अधिका-यांना मा.न्या. पद्धनाभन समितीने
केलेल्या शिफारशीनुसार सेवा निवृत्तीवेतन व भत्ते
देण्याबाबत ...

महाराष्ट्र शासन
विधी व न्याय विभाग,
शासन निर्णय क्रमांक : एचसीटी-२००९/प्रक्र.१४१/का-तीन
मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२, दिनांक : ५ जानेवारी, २०११.

पहा :-

- १) शासन निर्णय क्रमांक : एचसीटी-३००३/(६२)-तीन, दि.४ जुलै, २००३.
- २) शासन निर्णय क्रमांक : एचसीटी-३००३/(६५)-तीन, दिनांक २१ जानेवारी, २००४
- ३) शासन निर्णय क्रमांक : सेनिवि-१००५/११८८/प्र.क्र.२०१/का-तीन, दि.२८ सप्टेंबर, २००५
- ४) शासन निर्णय शुद्धीपत्र क्रमांक : सेनिवि-१००५/११८८/प्र.क्र.२०१/का-तीन,
दि.१५ ऑक्टोबर, २००५.
- ५) शासन निर्णय क्रमांक : एचसीटी-३००५/२३००/(३२१)/का-तीन, दि.८ डिसेंबर, २००६
- ६) शासन निर्णय शुद्धीपत्र क्रमांक : सेनिवि-१००५/११८८/प्र.क्र.२०१/का-तीन,
दि.२६ डिसेंबर, २००६.
- ७) मा.सर्वोच्च न्यायालयातील आय.ए.क्र.२४४ इन याचिका क्रमांक : १०२२/१९८९
वरील सर्वोच्च न्यायालयाचा दिनांक ४.५.२०१० चा न्याय निर्णय
- ८) मा.सर्वोच्च न्यायालयातील आय.ए.क्र.२४४ इन याचिका क्रमांक : १०२२/१९८९
वरील सर्वोच्च न्यायालयाचा दिनांक २६.९.२०१० चा न्याय निर्णय.
- ९) मा.सर्वोच्च न्यायालयातील आय.ए.क्र.२४४ इन याचिका क्रमांक : १०२२/१९८९
वरील सर्वोच्च न्यायालयाचा दिनांक २.८.२०१० चा न्याय निर्णय.
- १०) शासन निर्णय क्रमांक : एचसीटी-२००९/प्रक्र.१४१/का-तीन, दि. २२ ऑक्टोबर, २०१०.(येतन)
- ११) शासन निर्णय क्रमांक : एचसीटी-२००९/प्रक्र.१४१/का-तीन, दि.२२ ऑक्टोबर, २०१०.(भत्ते)

प्रस्तावना:- आय.ए.क्र.२४४ इन याचिका क्रमांक : १०२२/१९८९ (अखिल भारतीय न्यायिक अधिका-यांची संघटना विरुद्ध केंद्र शासन व इतर) च्या आदेशाच्या अनुषंगाने दुर्यम न्यायालयातील न्यायिक अधिका-यांच्या वेतनश्रेणीत सुधारणा करण्यासाठी सर्वोच्च न्यायालयाने मा.न्या.पद्धनाभन समितीची स्थापना केली. मा.न्या.पद्धनाभन समितीने या संदर्भातील आपला अहवाल जुलै, २००९ मध्ये सर्वोच्च न्यायालयात सादर केला.

२. मा.न्या.पद्धनाभन समितीने दुर्यम न्यायालयातील न्यायिक अधिका-यांना वेतन व भत्ते याबाबत केलेल्या शिफारशी स्विकारलेल्या आहेत. सदर शिफारशीची अंमलबजावणी करण्याबाबत मा.सर्वोच्च

न्यायालयाने आपल्या दिनांक ४.५.२०१०, दिनांक १९.७.२०१० व दिनांक २.८.२०१० च्या न्यायनिर्णयाबदरे आदेश दिले आहेत. त्याचप्रमाणे सर्वोच्च न्यायालयाने दिनांक २६.७.२०१० रोजी दुर्यम न्यायालयातील सेवानिवृत्त न्यायिक अधिकाऱ्यांना वेतन व भत्ते देण्याबाबतचे आदेश दिले आहेत.

३. सर्वोच्च न्यायालयाने दिनांक २६.७.२०१० च्या आदेशान्वये दुर्यम न्यायालयातील सेवानिवृत्त न्यायिक अधिकाऱ्यांच्या वेतन व भत्ते भत्त्याबाबत मा.न्या.पद्धनाभन समितीने केलेल्या शिफारशीनुसार दिनांक १.१.२००६ पासून सुधारित वेतनश्रेणी व भत्ते लागू करण्याबाबतचे आदेश दिले आहेत. तसेच थकबाकीची रक्कम एकरकमी अदा करण्याचे आदेश दिले आहेत. त्यानुसार सेवानिवृत्त न्यायिक अधिकाऱ्यांना सुधारीत वेतनश्रेणी व भत्ते लागू करण्याबाबत दि. २६.७.२०१० च्या सर्वोच्च न्यायालयाच्या न्यायनिर्णयानुसार दुर्यम न्यायालयातील सेवानिवृत्त न्यायिक अधिकाऱ्यांना मा.न्या.पद्धनाभन समितीने शिफारस केलेले वेतन व भत्ते दि. १.१.२००६ पासून लागू करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती. त्याअनुषंगाने राज्य शासनाने खालील प्रमाणे निर्णय घेतलेला आहे.

शासन निर्णय :-

मा.सर्वोच्च न्यायालयाने आपल्या दिनांक ४.५.२०१०, दि. २६.७.२०१० व दि. २.८.२०१० च्या न्यायनिर्णयानुसार मा.न्या.पद्धनाभन समितीने केलेल्या वेतन व भत्त्याबाबतच्या शिफारशी स्विकारलेल्या आहेत. सदर शिफारशीप्रमाणे दिनांक १.१.२००६ रोजी व त्यानंतर सेवानिवृत्त झालेल्या न्यायिक अधिकाऱ्यांना सेवानिवृत्ती वेतन व इतर तत्सम लाभ देण्यास खालील तरतुदीच्या अधीन राहून महाराष्ट्र शासन याबदरे मंजूरी देत आहे.

- १) दुर्यम न्यायालयातील न्यायिक अधिकाऱ्यांना संपूर्ण सेवानिवृत्ती वेतनाचा लाभ मिळण्यासाठी किमान २० वर्षाचा सेवा कालावधी आवश्यक आहे.
- २) निवृत्त न्यायिक अधिकाऱ्याने अर्जित केलेले शेवटचे वेतन हे निवृत्ती वेतनाची रक्कम ठरविण्यासाठी प्रमाणभूत मानले जाईल. राज्य सरकारचे निवृत्ती वेतन नियम हे निवृत्ती वेतनाच्या परिगणनेसाठी लागू राहतील.
- ३) निवृत्ती वेतनाच्या अंशराशीकरणाची मर्यादा निवृत्ती वेतनाच्या ५०% इतकी राहील.
- ४) निवृत्तीवेतन पुनःस्थापित करण्यासाठी १५ वर्षाचा कालावधी निश्चित करण्यात आला आहे.

५) कमाल निवृत्तीवेतनावर मर्यादा राहणार नाही.

६) मृत्यु-नि-सेवानिवृत्ती उपदानाची मर्यादा दिनांक २.९.२००८ पासून रुपये ३.५० लाखावरुन कमाल रुपये १० लाख पर्यंत वाढविण्यात येत आहे.

७) कौटुंबिक निवृत्तीवेतन सुधारित वेतनानुसार दिनांक १.१.२००६ पासून ३०% निश्चित करण्यात यावे.

८) ६५ वर्षे वयापेक्षा जास्त वयोगटातील निवृत्ती वेतन धारकांना / कौटुंबिक निवृत्तीवेतन धारकांना खालील तक्त्याप्रमाणे अतिरिक्त निवृत्तीवेतनाचे फायदे देण्यात येतील.

निवृत्तीवेतन धारक / कौटुंबिक निवृत्ती वेतन धारक	अतिरिक्त निवृत्तीवेतन
७० ते ७५ वर्षांपर्यंत	सुधारीत मूळ निवृत्तीवेतन / कौटुंबिक निवृत्तीवेतनाच्या १०%
७५ ते ८० वर्षांपर्यंत	सुधारीत मूळ निवृत्तीवेतन / कौटुंबिक निवृत्तीवेतनाच्या २०%
८० ते ८५ वर्षांपर्यंत	सुधारीत मूळ निवृत्तीवेतन / कौटुंबिक निवृत्तीवेतनाच्या ३०%
८५ ते ९० वर्षांपर्यंत	सुधारीत मूळ निवृत्तीवेतन / कौटुंबिक निवृत्तीवेतनाच्या ४०%
९० ते १०० वर्षांपर्यंत	सुधारीत मूळ निवृत्तीवेतन / कौटुंबिक निवृत्तीवेतनाच्या ५०%
१०० वर्षे किंवा त्यापेक्षा अधिक	सुधारीत मूळ निवृत्तीवेतन / कौटुंबिक निवृत्तीवेतनाच्या १००%

२. दुव्यम न्यायालयातील सेवानिवृत्त न्यायिक अधिकाऱ्यांना द्यावयाचे सुधारीत निवृत्तीवेतन व अनुषंगीक फायदे / सुविधा पुढील प्रमाणे आहेत,

सेवानिवृत्त न्यायिक अधिकाऱ्यांकरीता भत्ते व इतर सुविधा

अ.क्र.	भत्ता सुविधा तपशील	मा.न्या.पद्धनाभन समितीच्या शिफारशीप्रमाणे दर रु.(द.म.)
१	<u>निवृत्तीवेतन</u>	दि. १.१.२००६ रोजी व त्यानंतर सेवानिवृत्त झालेल्या / होणा-या अधिकाऱ्यांकरीता निवृत्तीवेळेच्या वेतनाच्या किमान टप्याच्या ५० टक्के; दि. १.१.२००६ नंतर निवृत्त होणा-यांकरीता केंद्रशासनाच्या कर्मचा-यांप्रमाणे.
२	वैद्यकीय भत्ता	१५००
३	शिपाई भत्ता	२५००
४	घरगडी भत्ता	७५० कुटुंब निवृत्तीवेतन धारकासाठी

अ) सेवानिवृत्त न्यायिक अधिकारी म्हणजे सर्वोच्च न्यायालय व उच्च न्यायालयाचे न्यायमूर्ती वगळता दुव्यम न्यायालयातील खालील निवृत्त न्यायिक अधिकारी :-

(१) जिल्हा न्यायाधीश या पदनामामध्ये खालील न्यायिक अधिकाऱ्यांचा समावेश आहे

- १) सेक्रेटरी जनरल, सर्वोच्च न्यायालय, दिल्ली (प्रतिनियुक्तीवर)
- २) महाप्रबंधक व प्रबंधक उच्च न्यायालय (न्यायिक अधिकारी)

- ३) प्रबंधक, सर्वोच्च न्यायालय (न्यायिक अधिकारी) (प्रतिनियुक्तीवर)
- ४) प्रधान सचिव व विधी परामर्शी / प्रधान सचिव व वरिष्ठ विधी सल्लागर / सह सचिव (प्रतिनियुक्तीवरील न्यायिक अधिकारी)
- ५) जिल्हा व सत्र न्यायाधीश, सह जिल्हा न्यायाधीश व अतिरिक्त जिल्हा न्यायाधीश
- ६) मुख्य न्यायाधीश व अपर मुख्य न्यायाधीश व इतर न्यायाधीश, नगर दिवाणी व सत्र न्यायालय, मुंबई.
- ७) मुख्य न्यायाधीश व अतिरिक्त न्यायाधीश, लघुवाद न्यायालय,
- ८) धर्मादाय व सह धर्मादाय आयुक्त (प्रतिनियुक्तीवरील न्यायिक अधिकारी)
- ९) अध्यक्ष व सदस्य मोटार अपघात दावा न्यायाधिकरण (प्रतिनियुक्तीवरील न्यायिक अधिकारी)
- १०) अध्यक्ष व सदस्य, विक्रीकर न्यायाधिकरण (प्रतिनियुक्तीवरील न्यायिक अधिकारी)
- ११) अध्यक्ष व सदस्य, सहकार न्यायालय (अपीलेट कोर्ट) (प्रतिनियुक्तीवरील न्यायिक अधिकारी)
- १२) अध्यक्ष व सदस्य, औद्योगिक न्यायालय (प्रतिनियुक्तीवरील न्यायिक अधिकारी)
- १३) संचालक व सह संचालक, न्यायिक अधिकारी प्रशिक्षण संस्था, नागपूर
- १४) मुख्य न्यायाधीश व इतर न्यायाधीश, कौटुंबिक न्यायालय
- १५) सदस्य, ग्राहक मंच संचालक (प्रतिनियुक्तीवरील न्यायिक अधिकारी)
- १६) पिठासीन अधिकारी, कर्ज वसूली न्यायाधिकरण (प्रतिनियुक्तीवरील न्यायिक अधिकारी)
- १७) संचालक, सरकारी अभियोग संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई (प्रतिनियुक्तीवरील न्यायिक अधिकारी)
- १८) अध्यक्ष, वक्फ न्यायाधिकरण (प्रतिनियुक्तीवरील न्यायिक अधिकारी)
- १९) पिठासीन अधिकारी, केंद्रिय औद्योगिक न्यायाधिकरण व कामगार न्यायालय, मुंबई (प्रतिनियुक्तीवरील न्यायिक अधिकारी)
- २०) प्रबंधक, लोकायुक्त कार्यालय, मुंबई (प्रतिनियुक्तीवरील न्यायिक अधिकारी)
- २१) मुख्य विधी अधिकारी, महाराष्ट्र राज्य विद्युत वितरण कंपनी लि. (प्रतिनियुक्तीवरील न्यायिक अधिकारी)
- २२) सदस्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य, विधी सेवा प्राधिकरण
- २३) तदर्थ न्यायाधीश सर्व जिल्हा व सत्र न्यायालय
- २४) प्रबंधक, मानवी हक्क आयोग (प्रतिनियुक्तीवरील न्यायिक अधिकारी)

२) दिवाणी न्यायाधीश वरिष्ठ स्तर या पदनामामध्ये खालील न्यायिक अधिकाऱ्यांचा समावेश आहे.

- १) दिवाणी न्यायाधीश वरिष्ठ स्तर
- २) उप प्रबंधक उच्च न्यायालय (न्यायिक अधिकारी)
- ३) मुख्य महानगर दंडाधिकारी व महानगर दंडाधिकारी
- ४) लघुवाद न्यायाधीश, लघुवाद न्यायालय
- ५) मुख्य न्यायदंडाधिकारी व अतिरिक्त न्यायदंडाधिकारी
- ६) न्यायाधीश (कामगार)
- ७) उप प्रबंधक महाराष्ट्र प्रशासकीय न्यायाधीकरण (प्रतिनियुक्तीवरील न्यायिक अधिकारी)
- ८) उप धर्मादाय आयुक्त (प्रतिनियुक्तीवरील न्यायिक अधिकारी)
- ९) पिठासीन अधिकारी, शाळा न्यायाधिकरण (प्रतिनियुक्तीवरील न्यायिक अधिकारी)
- १०) विधी अधिकारी, महाराष्ट्र औद्योगिक विकास महामंडळ

३) दिवाणी न्यायाधीश कनिष्ठ स्तर या पदनामामध्ये खालील न्यायिक अधिकान्यांचा समावेश आहे.

- १) दिवाणी न्यायाधीश कनिष्ठ स्तर व न्यायदंडाधिकारी प्रथम वर्ग
- २) सहकार न्यायाधीश (प्रतिनियुक्तीवरील न्यायिक अधिकारी)
- ३) सहायक प्रबंधक, महाराष्ट्र प्रशासकीय न्यायाधिकारण (प्रतिनियुक्तीवरील न्यायिक अधिकारी)
- ४) सहायक धर्मादाय आयुक्त, (प्रतिनियुक्तीवरील न्यायिक अधिकारी)

अ) सेवानिवृत्त न्यायिक अधिकान्याकडून घेण्यात येणाऱ्या दाखल्याचा नमुना-

निवृत्त न्यायिक अधिकान्यास / कुटुंब निवृत्तीवेतन धारकास शासन निर्णयात नमूद केल्याप्रमाणे संबंधीत अधिदान व लेखा अधिकान्यांकडे/ कोषागार अधिकान्यांकडे खालील विहीत नमुन्यातील दाखला दरवर्षी हयातीच्या दाखल्यासोबत नोव्हेंबर महिन्यात सादर करणे आवश्यक राहील.

दाखल्याचा नमुना

मी, ----- न्यायिक अधिकारी म्हणून दिनांक -----
रोजी ----- या पदावर सेवानिवृत्त झालो आहे. शासन निर्णय क्र. एचसीटी-२००९/प्रक्र.१४१/का-तीन, दिनांक ५ जानेवारी, २०११ मध्ये नमूद केल्यानुसार असे प्रमाणित करतो / करते की, मी घरगुती काम करण्यासाठी येणाऱ्या खर्चापोटी दिनांक ----- ते दिनांक ----- या कालावधीत दरमऱ्हा रु. -----/- एवढे खर्च केले आहेत.

अधिदान व लेखा अधिकारी ----- / कोषागार अधिकारी -----

(ज्या ठिकाणी निवृत्त न्यायिक अधिकारी सेवानिवृत्तीवेतन घेतात)
यांना मंजूरी करीता सादर.

स्वाक्षरी

ठिकाण:

दिनांक:

(निवृत्त न्यायिक अधिकारी)

३. सदर भत्ते निवृत्त न्यायिक अधिका-यांना त्यांच्या निवृत्ती वेतनाबरोबर देण्यात यावेत.
४. जे न्यायिक अधिकारी सेवानिवृत्ती वेतन घेत आहेत त्यांना वैद्यकिय भत्ता, घरगुती सहाय्यभत्ता हे दोन्ही भत्ते प्रदान करण्यासाठी महालेखापाल यांच्या प्राधिकार पत्राची आवश्यकता नाही.

५. हा शासन निर्णय निर्गमित झाल्यानंतर ज्या न्यायिक अधिका-यांना सेवानिवृत्ती वेतन महालेखापाल प्रदान करतील त्यांना सेवानिवृत्ती वेतनाबरोबर सदरचे दोन्ही भत्ते वरील बाबींची पूर्तता केल्यानंतर देण्याविषयी महालेखापाल यांनी प्राधिकार पत्र निर्गमित करावे.

६. मा.न्या.पद्धनाभन समितीने शिफारस केलेले वेतन व भत्ते आणि केंद्र शासनाच्या दराप्रमाणे सुधारित महागाई भत्ता दिनांक १ जानेवारी,२००६ पासून लागू करण्यात यावा.

७. सेवानिवृत्त दुय्यम न्यायालयातील न्यायिक अधिका-यांना मा.न्या.पद्धनाभन समितीने शिफारस केलेले निवृत्तीवेतन व इतर भत्ते यांच्या थकबाकीपोटी देय होणारी रक्कम दिनांक १.१.२००६ पासून लागू करून ती दिनांक १.१.२००६ पासून एकरकमी रोखीने देण्यात यावी.

८. सदर खर्च हा विधी व न्याय विभागाच्या अर्थसंकल्पीय नियंत्रणाखाली न्यायिक अधिका-यांसाठी होणारा खर्च आहे. इतर मंत्रालयीन विभागांनी त्यांच्या नियंत्रणाखालील न्यायिक अधिका-यांसाठी होणा-या खर्चाची तरतुद स्वतंत्रपणे करावयाची आहे.

९. यासाठी होणारा खर्च २०१०-११ व २०११-१२ या वित्तीय वर्षाच्या मंजूर अनुदानातून भागविण्यात यावा.

१०. याबाबतचे नियम (Rules) दोन महिन्याच्या कालावधीत तयार करण्यात येतील.

११. सदर शासन निर्णय वित्त विभागाच्या सहमतीने व त्यांच्या अनौपचारिक संदर्भ क्र. २५६/२०१०/सेवा-४, दिनांक २८/१२/२०१० अन्वये निर्गमित करण्यात येत आहे.

१२. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध असून त्यांचा संकेतांक क्र.२०११०१०६१४४४५३००९ असा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

विजय आचलिया

(विजय आचलिया)
प्रधान सचिव व विधी परामर्शी

प्रति,

मा. राज्यपालांचे सचिव

मा. मुख्यमंत्र्यांचे प्रधान सचिव

मा. उप मुख्यमंत्र्यांचे प्रधान सचिव

मा. मंत्री (विधी व न्याय) अणि त्यांचे स्वीय सहाय्यक

मा. राज्यमंत्री (विधी व न्याय) अणि त्यांचे स्वीय सहाय्यक

महाप्रबंधक, उच्च न्यायालय, मुंबई
प्रबंधक, उच्च न्यायालय (मूळ शाखा), मुंबई
प्रबंधक, उच्च न्यायालय (अपील शाखा), मुंबई
महालेखापाल-एक /दोन (लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र, मुंबई /नागपूर
महालेखापाल-एक /दोन (लेखापरीक्षा), महाराष्ट्र, मुंबई /नागपूर
संचालक, लेखा व कोषागारे, मुंबई
अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई
निवासी लेखापरीक्षा अधिकारी, मुंबई
प्रमुख न्यायाधीश, नगर दिवाणी व सत्र न्यायालय, मुंबई
मुख्य महानगर दंडाधिकारी, मुंबई
प्रमुख न्यायाधीश, कौटुंबिक न्यायालय, मुंबई / पुणे /नागपूर /औरंगाबाद/अमरावती /अकोला/ठाणे.
मुख्य न्यायाधीश, लघुवाद न्यायालय, मुंबई
सर्व जिल्हा व सत्र न्यायाधीश
संचालक, न्यायीक अधिकारी प्रशिक्षण संस्था, नागपूर
सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी
धर्मादाय आयुक्त, मुंबई
विधी व न्याय विभागातील सर्व शाखा व कार्यासने
विधी व न्याय विभाग / का.७ (आवश्यक त्या कार्यवाहीसाठी)
वित्त विभाग (व्यय-६, सेवा - ४)
सर्व मंत्रालयीन विभाग
निवड नस्ती.